

NVAO • NEDERLAND

TOETS NIEUWE OPLEIDING

HBO-MASTER

ECONOMISCHE TRANSFORMATIE

Hogeschool van Amsterdam

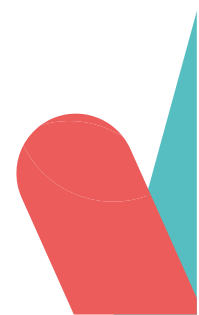
ADVIESRAPPORT

26 APRIL 2024

Inhoud

1	Procedure NVAO	3
2	Nieuwe opleiding	4
2.1	Algemene gegevens	4
2.2	Profiel	4
2.3	Panel	4
3	Oordeel	6
4	Sterke punten	7
5	Aanbevelingen	8
6	Beoordeling	9
6.1	Standaard 1: Beoogde leerresultaten	9
6.2	Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	10
6.3	Standaard 3: Toetsing	13
6.4	Graad	16

1 Procedure NVAO

Het succesvol doorlopen van een procedure toets nieuwe opleiding (TNO) is een voorwaarde voor erkenning door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Pas na deze kwaliteitstoets kan de instelling de bij de opleiding behorende wettelijk beschermde getuigschriften of diploma's afgeven.

De procedure voor een nieuwe opleiding is iets anders dan voor bestaande opleidingen die al zijn geaccrediteerd. Een TNO is een *plan*beoordeling. Na accreditatie valt ook de nieuwe opleiding onder de reguliere accreditatieprocedure.

Een NVAO-panel van deskundigen toetst de kwaliteit van de nieuwe opleiding tijdens een locatiebezoek aan de universiteit of hogeschool. Een discussie tussen *peers* vormt de basis van de beoordeling en resulteert in een adviesrapport. Informatie over de invulling van het locatiebezoek en een overzicht van het bestudeerde materiaal zijn opvraagbaar bij de NVAO.

De beoordeling is gebaseerd op de standaarden zoals beschreven in het Beoordelingskader voor de beperkte toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2019, nr. 3198). Over de standaarden geeft het panel een gemotiveerd oordeel op een driepuntsschaal: voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, ook op een driepuntsschaal: positief, positief onder voorwaarden, of negatief.

Dit adviesrapport bevat de bevindingen, overwegingen en oordelen van het panel alsook de sterke punten en aanbevelingen. Op basis van dit rapport neemt de NVAO een accreditatiebesluit. Een beknopt adviesrapport is eveneens beschikbaar. De NVAO publiceert beide rapporten.¹

Meer informatie over de NVAO-werkwijze en de TNO-procedure is te vinden op www.nvao.net.

---

¹ <https://www.nvao.net/nl/besluiten>

2 Nieuwe opleiding

2.1 Algemene gegevens

Instelling	Hogeschool van Amsterdam
Opleiding	HBO-Master Economische Transformatie
Varianten	Voltijd: Ja. Deeltijd: Nee. Duaal: Nee.
Graad	Master of Science
Afstudeerrichtingen	Niet van toepassing
Locaties	Amsterdam
Studieomvang	60 EC ²

2.2 Profiel

De Hogeschool van Amsterdam (HvA) is een grote hogeschool: ze biedt 64 bacheloropleidingen, 22 masteropleidingen en twaalf Associate degree-trajecten aan. In totaal zijn bijna 47.000 studenten ingeschreven en zijn er ongeveer 4.700 medewerkers (peildatum 31 december 2022). De hbo-masteropleiding Economische Transformatie (MET) is onderdeel van de Faculteit Business en Economie (FBE), één van de zeven faculteiten binnen de HvA. Deze faculteit biedt een breed scala aan economisch onderwijs aan. De faculteit werkt intensief samen met het bedrijfsleven in de metropoolregio Amsterdam.

De MET zal de enige Nederlandstalige, bekostigde hbo-master zijn in dit vakgebied en onderscheidt zich binnen het bestaande aanbod door de insteek op het praktisch vormgeven van een duurzame en eerlijke economie. Bij de ontwikkeling van het onderwijs heeft de opleiding samengewerkt met andere (hbo-)masters, onder andere binnen het eigen masterportfolio van de Faculteit Business en Economie (de masteropleidingen Digital Driven Business en Global Sustainable Business Management) en daarbuiten, bijvoorbeeld met de HvA masteropleidingen Klimaatpsychologie- en gedrag (Maatschappij en Gedrag) en Urban Tech (Techniek). Daarnaast werkt de opleiding samen met de master Interdisciplinary Business Professional (MIBP) van de Hanzehogeschool Groningen. Tevens is de opleiding betrokken bij de ontwikkelingen rondom de master Sustainable Transitions, een gezamenlijk initiatief van zestien hogescholen, waaronder de HvA.

2.3 Panel

Samenstelling

Drs. Nies Rijnders, voorzitter, Eigenaar Rijnders Onderwijs Advies, was adviseur Praktijkgericht Onderzoek bij Avans Hogeschool, Breda;

Prof. dr. Derk Loorbach, directeur van DRIFT en hoogleraar sociaal-economische transitie aan de faculteit Sociale Wetenschappen, Erasmus Universiteit Rotterdam;

Dr. Frank de Feijter, Docent-onderzoeker Master Circulaire Economie bij HAN University of Applied Sciences te Arnhem;

Dr. Karijn Bonne, EUI Coördinator UP University en senior onderzoeker, Arteveldehogeschool, Gent;

Vincent Cremer, BSc, student-lid, MSc Business Administration - Strategic Innovation Management en MSc Business Administration – Change Management, Rijksuniversiteit Groningen.

Ondersteuning

Drs. Astrid Koster, secretaris;

---

² European Credits

Drs. Anne Klaas Schilder, NVAO beleidsmedewerker en procescoördinator.

Locatiebezoek

Amsterdam, 16 februari 2024

3 Oordeel

Het NVAO-panel oordeelt positief onder voorwaarden over de kwaliteit van master Economische Transformatie (MET) van de Hogeschool van Amsterdam. De opleiding voldoet voor twee van de drie standaarden van het NVAO-kader voor de beperkte toetsing. Een derde standaard (standaard 2: onderwijsleeromgeving) beoordeelt het panel met voldoet ten dele.

De master Economische Transformatie leidt beginnende change makers op en heeft een duidelijk profiel en een heldere visie op de beoogde economische transformatie. De visie en de vier beroepsrollen die een afgestudeerde moet kunnen vervullen zijn in nauwe samenwerking met het werkveld geformuleerd. De opleiding heeft de rollen vertaald naar beroeps- en praktijkgerichte leeruitkomsten, die op masterniveau zijn geformuleerd.

De doelgroep van de opleiding bestaat uit studenten met een bacheloropleiding in economische richting. De intakeprocedure zorgt voor een goede match tussen de opleiding en de student. Het introductieprogramma is geschikt om studenten een gemeenschappelijke taal over de nieuwe economie te leren. De rijke leeromgeving maakt het mogelijk dat studenten transformatie-opdrachten in het werkveld kunnen uitvoeren die passen bij de doelstelling van de opleiding. De opleiding selecteert hiervoor geschikte werkplekken volgens vooraf opgestelde criteria. Alle docenten zijn gepromoveerd en deskundig om deze transdisciplinaire opleiding te verzorgen.

Het toetsbeleid van de opleiding komt voort uit het beleid van de Hogeschool van Amsterdam. Het toetsprogramma sluit aan bij de beroepsrollen en de leeruitkomsten. De opleiding toetst de opleidingsonderdelen zorgvuldig door middel van portfolioassessments. De beoordelingsformulieren sluiten aan bij de leeruitkomsten en de beoordelingscriteria en deze zijn voor studenten transparant. De examencommissie heeft ervaring met het werken aan de kwaliteit van masteropleidingen.

Het panel concludeert dat de opleiding een ambitieus curriculum heeft ontwikkeld dat voldoet aan de meeste kwaliteitseisen. Omdat semester 2 nog niet voldoende is uitgewerkt, beoordeelt het panel standaard 2 als voldoet ten dele. Het panel adviseert dan ook tot een voorwaarde met betrekking tot standaard 2. Het panel adviseert dat de opleiding de volgende onderdelen van het curriculum inzichtelijk maakt:

- 1) De inhoudelijke uitwerking van de onderwijsonderdelen (en reeds benoemde thematieken) van semester 2. Deze inhoudelijke uitwerking (bijvoorbeeld in een studiehandleiding) geeft inzicht in de vakinhouden, de voorgeschreven literatuur, de lesvormen, de onderwijsactiviteiten van studenten, de inhoud van de toetsing en de feedbackcyclus;
- 2) De gedetailleerde weekplanning voor de onderwijsonderdelen in semester 2 van de opleiding, met daarin per week aandacht voor het doel/thema, de verplichte beroepsproducten en -handelingen, de deelproducten en het zelf gekozen bewijs;
- 3) De gedetailleerde beoordelingsformulieren van een ruime selectie van de te toetsen eenheden van semester 2 van de opleiding, waaronder ook alle beroepsrollen.

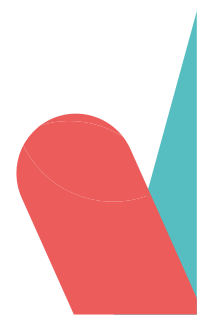
Mede gezien de gedegen en gedetailleerde wijze waarop semester 1 al is uitgewerkt, acht het panel een termijn van 12 maanden een realistische termijn voor het realiseren van de voorwaarde.

Standaard	Oordeel
1. Beoogde leerresultaten	Voldoet
2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet ten dele
3. Toetsing	Voldoet
<i>Eindoordeel</i>	<i>Positief onder voorwaarden</i>

4 Sterke punten

Het panel constateert de onderstaande sterke punten:

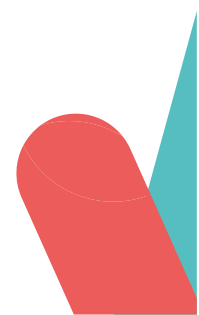
1. Ambitieuze doelstelling – Het doel van studenten op te leiden tot change makers die vier beroepsrollen kunnen vervullen, getuigt van een grote ambitie.
2. Aansluiting bij het werkveld – De opleiding heeft een sterke relatie met het Centre for Economic Transformation van de Hogeschool van Amsterdam , betrokken lectoraten en werkveldpartners en werkt al jaren met hen samen. De opleiding speelt ook duidelijk in op een behoefte uit het werkveld (zowel profit als non-profit).
3. Aandacht voor reflectie – De opleiding vindt het belangrijk dat change makers kunnen reflecteren op hun eigen handelen en daarom is er in de beroepsrollen en het curriculum veel aandacht voor reflectie.
4. Intensieve begeleiding – De opleiding begeleidt studenten intensief bij de ontwikkeling van de vier beroepsrollen.
5. Toegeruste examencommissie – De examencommissie is goed toegerust om de kwaliteit van de toetsing te garanderen en de taken hiervoor te vervullen.
6. Gedreven team – Het enthousiaste en deskundige docententeam versterkt het vertrouwen in de verdere ontwikkeling en uitvoering van de opleiding.
7. Gemeenschappelijke taal – Het introducerende onboarding-programma is geschikt om studenten een gemeenschappelijke nieuwe economische taal te leren.

5 Aanbevelingen

Met het oog op de verdere ontwikkeling van de opleiding doet het panel een aantal aanbevelingen. Het panel heeft tekortkomingen vastgesteld die een onvoorwaardelijk positief eindoordeel in de weg staan. Aanvullend formuleert het panel een aantal aanbevelingen. Deze aanbevelingen doen niet af aan het (voorwaardelijke) positieve oordeel van het panel.

1. Evenwicht denker en doener – Geef in de opleiding meer ruimte voor verschillende karakters van studenten om te floreren en zorg ervoor dat niet de mondige ondernemer de reflectieve denker overschaduwet. Werk in dit licht de visie op het evenwicht tussen het denken en het doen van een change maker nog verder in de opleiding uit en bewaak dit evenwicht in de realisatie van de beroepsrollen.
2. Verzwaring kenniscomponent – Kijk goed naar omvang, samenhang en verdieping van de kenniscomponent (zoals de institutionele kant van transitieprocessen, transformatieaspecten en gedragsveranderingsmodellen), laat deze expliciet terugkomen in beide semesters en integreer de kenniscomponent nog sterker in studentenprojecten.
3. Ontwikkelen leercultuur – Ontwikkel een leercultuur waarbij studenten effectief aangeven extra input of kennis nodig te hebben. Zorg ook dat studenten dit als meerwaarde ervaren en niet als meerwerk. Faciliteer en stimuleer studenten ten slotte nog meer om een actieve inbreng in groepswork te geven.
4. Stimuleren zelfredzaamheid – Voorzie in de mogelijkheid tot falen en stimuleer hiervoor de zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van studenten. Zo kunnen studenten in het groepswork tijdens een transformatietraject zelfstandig laten zien wat zij kunnen, weten en kunnen bereiken; zij zouden hierin door de opleiding niet teveel ondersteund hoeven worden.
5. Weging rollen – Expliciteer de weging tussen de beoordelingen van de beroepsrollen die leiden tot het eindoordeel.

6 Beoordeling

6.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Oordeel

Voldoet.

Bevindingen en overwegingen

Profiel van de opleiding

De master Economische Transformatie (MET) is een eenjarige Nederlandstalige voltijdse hbo-masteropleiding van de Hogeschool van Amsterdam die beginnende change makers opleidt, die economische transformatie vormgeven. De opleiding heeft een grondige analyse gemaakt van de behoefte in het werkveld en heeft vervolgens het profiel in nauwe samenwerking met het werkveld geformuleerd. De opleiding heeft een heldere visie op het begrip economische transformatie: zij ziet dit als het initiëren, organiseren en implementeren van processen om te komen tot een eerlijke en duurzame economie, ten dienste van de planeet en de behoeften van toekomstige generaties. De opleiding onderscheidt zich binnen het bestaande aanbod door de onderscheidende insteek op het praktisch vormgeven van een duurzame en eerlijke economie.

Voor het panel is het duidelijk wat afgestudeerden kunnen na het afronden van de opleiding: als (toekomstige) change maker gaat de student tijdens de masteropleiding binnen de Metropoolregio Amsterdam aan de slag met transformatieprocessen van de 'oude' naar de 'nieuwe' economie. Tijdens de opleiding leren studenten zich verder te verdiepen in de nieuwe economie, en leren zij om via een transdisciplinaire aanpak met economische transformatieprocessen aan de slag te gaan. Transdisciplinair werken betekent dat gezocht wordt naar oplossingen voor complexe problemen waarbij discipline overstijgend met nationale en internationale praktijkpartners wordt gewerkt. Het ambitieuze profiel is relevant en sluit aan bij de visie van de opleiding en bij de behoeften van het nationale en internationale werkveld. De institutionele inbedding noemt het panel goed. De aansluiting op het Centre for Economic Transformation (CET) en de manier van denken en expertise, is duidelijk geïntegreerd in de opleiding, zodat ook na de start van de opleiding de samenhang met het werkveld vanuit regionaal, nationaal en internationaal perspectief gewaarborgd is.

Beroepsrollen

Vanuit verschillende disciplines en achtergronden leren studenten vier beroepsrollen uit te voeren die nodig zijn om als change maker het proces van economische transformatie te initiëren, begeleiden en implementeren. Deze vier beroepsrollen zijn:

- 1) Praktijkgerichte onderzoeker;
- 2) Transformatieadviseur;
- 3) Business herontwerper;
- 4) Reflectieve professional.

De opleiding heeft de vier beroepsrollen adequaat vertaald naar 13 beroeps- en praktijkgerichte leeruitkomsten. Voor elke leeruitkomst is door de opleiding bovendien een Body of Knowledge en Skills (BOKS) samengesteld. De leeruitkomsten zijn op masterniveau NLQF 7 geformuleerd en sluiten op logische wijze aan bij de beroepsrollen en het profiel van de opleiding. De vier beroepsrollen en de leeruitkomsten zijn met nauwe betrokkenheid van het werkveld geformuleerd en vastgesteld. Ook de inhoud van de beroepsrollen sluit aan bij

de behoeften in het werkveld. Met name noemt het panel de expliciete aandacht voor reflectie een goede keuze.

Het panel noemt het kunnen realiseren van alle vier beroepsrollen ambitieus en vroeg zich in eerste instantie af of deze ambitie wel haalbaar is. Tijdens de gesprekken die het panel tijdens het locatiebezoek heeft gevoerd, heeft het panel vernomen dat de opleiding van studenten na het afstuderen nog niet verwacht dat zij alle beroepsrollen tegelijk in een complexe baan kunnen uitvoeren. Wel krijgen studenten tijdens de opleiding hiervoor tools en vaardigheden aangereikt en brengen studenten deze op onderdelen in praktijk binnen transformatieprojecten. In hun werkzame leven groeit de legitimiteit van de change maker. Het panel is hierdoor van oordeel dat de haalbaarheid van ambitie van de opleiding voldoende geborgd is.

De Onderwijs Adviesraad (OAR) levert ook een bijdrage aan de kwaliteit van de opleiding. Zo heeft de OAR het ontwikkelteam tijdens de ontwikkeling van de opleiding ondersteund door feedback te geven op de beroepsrollen en -vaardigheden en op het curriculum. De OAR heeft tijdens het locatiebezoek aangegeven bereid te zijn dit te blijven doen tijdens een jaarlijkse bijeenkomst, zodat de kwaliteit en leerdoelen van de opleiding afgestemd blijven op de behoeften vanuit het werkveld. De opleiding en de leden van de Onderwijs Adviesraad (OAR) onderstrepen verder dat de change maker niet alleen moeten kunnen onderzoeken en adviseren, maar ook moeten kunnen 'doen' en voorgestelde oplossingen moet kunnen implementeren. Deze nadruk op transformatief handelen komt herkenbaar terug in de opleiding. Hoewel het panel deze visie onderschrijft, suggereert het om de rol van klassieke onderzoeker te verbreden richting actieonderzoek en ook de kritische systeemdenker in relatie tot transformatief denken, meer aandacht te geven. Op deze wijze zal de opleiding nog beter in staat kunnen zijn het evenwicht te bewaren tussen de denker en de doener.

Conclusie

De opleiding heeft een onderscheidend profiel en een heldere visie op de beoogde economische transformatie die een afgestudeerde change maker kan begeleiden. De opleiding heeft deze visie in nauwe samenwerking met het werkveld geformuleerd. Hierdoor sluit het profiel en de visie van de opleiding aan bij de behoeften van het werkveld. Ook zijn met nauwe betrokkenheid van het werkveld vier beroepsrollen geformuleerd die een afgestudeerde van de opleiding moet kunnen vervullen. De inhoud van de beroepsrollen sluit aan bij het profiel van de opleiding en de behoefte in het werkveld. De opleiding heeft de vier beroepsrollen adequaat vertaald naar beroeps- en praktijkgerichte leeruitkomsten, die op masterniveau zijn geformuleerd. De inhoud van de leeruitkomsten maken het voor studenten mogelijk als change maker te functioneren. Met name de aandacht voor reflectie noemt het panel sterk. Het evenwicht tussen de denker en doener kan nog verder uitgewerkt en bewaakt worden. Hierdoor concludeert het panel dat de beoogde leerresultaten voldoen.

6.2 **Standaard 2: Onderwijsleeromgeving**

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Oordeel

Voldoet ten dele.

Bevindingen en overwegingen

Opzet en inhoud van het curriculum

De opleiding maakt in het onderwijs gebruik van vier didactische principes:

- 1) De student werkt aan eerlijke en duurzame oplossingen voor complexe economische vraagstukken;
- 2) De student maakt actief deel uit van een transdisciplinaire leergemeenschap;
- 3) De student stuurt onder begeleiding de eigen professionele ontwikkeling;
- 4) De toetsing sluit aan bij het leerproces van de student.

Deze didactische principes zijn uitgewerkt in de visie op didactiek en toetsing, die aansluiten op het onderwijs- en toetsbeleid van de HvA.

In de opleiding werken studenten integraal aan de ontwikkeling van de vier beroepsrollen. De leeruitkomsten en de benodigde kennis zijn in de studiehandleidingen opgenomen en op inzichtelijke wijze over de opleiding verspreid. Het panel adviseert wel om goed te kijken hoe de kenniscomponenten van de opleiding, zoals over transitieprocessen, transformatieaspecten en -modellen terugkomen in de opleiding en hoe deze geïntegreerd worden in en gerelateerd worden aan de projecten van de studenten.

Studenten werken tijdens de masteropleiding aan economische transformatievraagstukken en *wicked problems* (complexe ongestructureerde problemen waarvoor geen lineaire ultieme oplossing bestaat) in organisaties. In het eerste studiejaar dat de opleiding wordt aangeboden, werken de studenten aan een transformatieproject voortkomend uit lopende projecten bij het Centre for Economic Transformation van de HvA. In toekomstige studie jaren zullen studenten ook de mogelijkheid krijgen om zelf een project aan te dragen. Binnen de projecten spelen bedrijven, overheden en non-profit organisaties in wisselende verhoudingen elk hun rol. In elk transformatieproject is er een centrale plek voor praktijkgericht onderzoek.

De studielast is evenwichtig over de opleiding verdeeld. De student werkt in groepsvorm aan één omvangrijk transformatieproject per semester. In het eerste semester werkt de student na het volgen van de introductie economische transformatie aan Transformatieproject 1 en staat de rol van de Transformatieadviseur centraal. In het tweede semester werkt de student aan Transformatieproject 2 en staat de rol van de Business (her)ontwerper centraal. De rol van de Praktijkgericht onderzoeker krijgt aandacht in beide projecten, evenals de rol van de Reflectieve professional. De rol Reflectieve professional krijgt gedurende beide semesters extra aandacht binnen de leerlijn 'professionele ontwikkeling'. Deze leerlijn is erop gericht de student te helpen reflecteren op de aangeboden kennis, de persoonlijke en professionele rol, en de context waarbinnen de student deze rollen vervult.

Voor semester 1 is het curriculum inhoudelijk voldoende uitgewerkt. Zo zijn de onderwijsonderdelen inhoudelijk uitgewerkt en zijn er beoordelingsformulieren voor alle toetsen in semester 1. Ook heeft de opleiding voor semester 1 een gedetailleerde planning voor de onderwijsonderdelen gemaakt waarin per week aandacht is voor het doel/thema, de verplichte beroepsproducten en -handelingen, de deelproducten en het zelf gekozen bewijs. Bovenstaande informatie is echter slechts deels beschikbaar voor de volledige eerste 60 EC van de opleiding. Hoewel er al een onderwerpenlijst beschikbaar is en een globale planning van assessments, is semester 2 als geheel nog onvoldoende uitgewerkt. Het panel acht het noodzakelijk dat ook semester 2 volledig, op dezelfde wijze als semester 1, wordt uitgewerkt.

Leeromgeving

De opleiding is gericht op transdisciplinaire samenwerking binnen het economische domein om discipline overstijgende oplossingen te onderzoeken, hierover te adviseren en te implementeren. De opleiding is hiervoor nauw verbonden aan het Centre for Economic Transformation (CET) van de Faculteit Business en Economie van de HvA en is in dezelfde ruimte gehuisvest als het CET. Binnen het Centre for Economic Transformation (CET) werken verschillende lectoraten (onderzoeksgroepen) aan diverse projecten, waardoor de opleiding toegang heeft tot lopend langjarig onderzoek over economische transformatie. De rijke leeromgeving maakt het mogelijk dat studenten praktijkopdrachten in het regionale werkveld

kunnen uitvoeren. De opleiding selecteert hiervoor potentiële werkplekken volgens vooraf opgestelde criteria. Voor in de toekomst zou het van meerwaarde zijn om in een Amsterdamse hub of Living Lab samen te werken met het regionale werkveld, zodat de verbinding met het regionale werkveld verder versterkt wordt.

Vanuit de opleiding vormt zich een betrokken leergemeenschap waarin studenten actief samenwerken met medestudenten, professionals uit de beroepspraktijk, docenten, lectoren en overige onderzoekers. Hoewel samenwerking met medestudenten een belangrijk onderdeel is van het functioneren als change maker, staat het groepswerk in de opleiding in dienst van de individuele groei van studenten in de interdisciplinaire leeromgeving. Individuele prestaties worden op deze wijze door de opleiding in voldoende mate erkend (zie ook standaard 3). De opleiding kan nog meer acties ondernemen om te zorgen dat er een cultuur ontstaat waarin studenten ervaren dat samenwerking en evenwichtige inbreng cruciaal is. Dit is een leercultuur waarbij studenten effectief aangeven extra input of kennis nodig te hebben en dit als meerwaarde ervaren en niet als meerwerk beschouwen. Het panel adviseert studenten in dit licht nog meer te faciliteren en te stimuleren om een actieve inbreng in groepswerk te bewerkstelligen. Dit past goed in de ambities om transdisciplinair leren vorm te geven. Verder adviseert het panel te voorzien in de mogelijkheid tot falen en hiervoor de zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van studenten te stimuleren zodat studenten in het groepswerk tijdens een transformatietraject zelfstandig kunnen laten zien wat zij kunnen, weten en kunnen bereiken en daarin niet teveel door de opleiding ondersteund worden.

Docenten

Het gemotiveerde kernteam van de opleiding bestaat uit vier docent-onderzoekers met specifieke kennis uit verschillende economische disciplines. Alle teamleden zijn gepromoveerd en zijn als onderzoeker verbonden aan het CET of aan een van de lectoraten van de faculteit. Tevens hebben zij ruime ervaring in het lesgeven in bachelor- en masteropleidingen. De docenten van het kernteam beschikken bovendien over voldoende ervaring en scholing op het gebied van didactiek, toetsing, assessments en het begeleiden en coachen van studenten. Daarmee is het docententeam voldoende deskundig om deze transdisciplinaire opleiding te verzorgen. De opleiding zoekt in het team nog iemand met financiële expertise. Het panel ondersteunt deze wens.

Het opleidingsmanagement zet zich voldoende in voor deskundigheidsbevordering van docenten. Zo heeft het team interne opleidingen gevolgd als de 'Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB)' en de 'Basiskwalificatie Examinering (BKE)'. Ook heeft het team trainingen gevolgd over het uitvoeren van assessments en heeft het team met elkaar de beoordelingsformulieren gekalibreerd om het eindniveau van de opleiding te borgen. Het panel heeft een deskundig team gezien dat van het management institutionele commitment heeft gekregen om tijd te investeren in de ontwikkeling van de opleiding. Het team voelt zich ook gesteund door het management, heeft het panel tijdens het locatiebezoek vernomen.

Instroom en begeleiding

De doelgroep van de opleiding bestaat uit studenten die beschikken over minimaal een bachelordiploma binnen het economisch domein. Om toegelaten te worden tot de opleiding dienen studenten affiniteit te hebben met economische transformatie. Tijdens een adviserende intakeprocedure onderzoekt de opleiding wat de persoonlijke beweegredenen van studenten zijn om te kiezen voor de opleiding. Hiervoor verwacht de opleiding dat potentiële studenten een motivatiebrief schrijven. De opleiding gaat vervolgens met hen in gesprek zodat de opleiding en studenten kunnen bepalen of er een goede match is. Deze intakeprocedure wordt ook binnen een andere masteropleiding in de faculteit gehanteerd en werkt daar naar wens. Het panel noemt dit een geschikte wijze om de beoogde doelgroep toegang te geven tot de opleiding.

Studenten stromen in vanuit diverse economische disciplines. Hierdoor is nog niet iedereen bekend met de taal over nieuw economisch denken. De opleiding begint daarom met een introductie- of onboarding-programma, dat bestaat uit een aantal kennismakingsactiviteiten en een introductie in economische transformatie. Het onboarding-programma is geschikt om studenten deze gezamenlijke taal te leren spreken en uit een gedeelde kennisbasis te kunnen putten. Het panel adviseert wel om tijdens het intakegesprek meer aandacht te besteden aan deze taal van economische transformatie en de rol van de reflectieve professional in de opleiding, zodat de profilering van de opleiding nog duidelijker wordt voor potentiële studenten.

Conclusie

De opleiding heeft de vier beroepsrollen vertaald naar leeruitkomsten die op inzichtelijke wijze over de opleiding verspreid zijn. De doelgroep van de opleiding bestaat uit studenten met een bacheloropleiding in economische richting. Het onboarding-programma is geschikt om studenten een gemeenschappelijke nieuwe economische taal te leren. Het panel heeft voldoende inzicht gekregen in semester 1 van de opleiding. De rijke leeromgeving, waarvan het Centre for Economic Transformation onderdeel is, maakt het mogelijk dat studenten praktijkopdrachten in het werkveld kunnen uitvoeren. De opleiding selecteert hiervoor potentiële werkplekken volgens vooraf opgestelde criteria. Alle docenten zijn gepromoveerd en zijn voldoende deskundig om de multidisciplinaire opleiding te verzorgen. Het opleidingsmanagement zet zich voldoende in voor deskundigheidsbevordering van docenten.

Het panel concludeert dat de opleiding een ambitieus programma heeft ontwikkeld dat voldoet aan de meeste kwaliteitseisen. Hoewel semester 1 al is uitgewerkt tot het niveau van een weekplanning, is de uitwerking van semester 2 nog minder ver gevorderd. Om tot een volledig zicht op de eerste 60 ECTS van de opleiding te komen, is het noodzakelijk dat semester 2 op eenzelfde wijze wordt uitgewerkt als semester 1. De opleiding heeft semester 2 echter nog niet voldoende uitgewerkt. Hierdoor beoordeelt het panel de onderwijsleeromgeving als voldoet ten dele.

Het panel adviseert dan ook tot een voorwaarde met betrekking tot standaard 2. Het panel adviseert dat de opleiding de volgende onderdelen van het curriculum inzichtelijk maakt:

- 1) De inhoudelijke uitwerking van de onderwijsonderdelen (en reeds benoemde thematieken) van semester 2. Deze inhoudelijke uitwerking (bijvoorbeeld in een studiehandleiding) geeft inzicht in de vakinhouden, de voorgeschreven literatuur, de lesvormen, de onderwijsactiviteiten van studenten, de inhoud van de toetsing en de feedbackcyclus;
- 2) De gedetailleerde weekplanning voor de onderwijsonderdelen in semester 2 van de opleiding, met daarin per week aandacht voor het doel/thema, de verplichte beroepsproducten en -handelingen, de deelproducten en het zelf gekozen bewijs;
- 3) De gedetailleerde beoordelingsformulieren van een ruime selectie van de te toetsen eenheden van semester 2 van de opleiding, waaronder ook alle beroepsrollen.

Mede gezien de gedegen en gedetailleerde wijze waarop semester 1 al is uitgewerkt, acht het panel een termijn van 12 maanden een realistische termijn voor het realiseren van de voorwaarde.

6.3 Standaard 3: Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Oordeel

Voldoet.

Bevindingen en overwegingen

Toetsprogramma

Het toetsbeleid van de opleiding sluit aan bij de Onderwijs- en Toetsvisie van de HvA. De wettelijk verplichte Onderwijs- en examenregeling bevat de regels over het onderwijs, de toetsen en de examens van de opleiding. Binnen de toetsvisie van de opleiding staat het ontwikkelingsgericht toetsen centraal: de opleiding ziet toetsing en beoordeling als leermomenten voor studenten en docenten. De vier beroepsrollen en de 13 leeruitkomsten hebben op heldere wijze een plaats gekregen in het toetsprogramma van de opleiding. Het toetsprogramma kent een duidelijke structuur.

Om ontwikkelingsgericht te toetsen gebruikt de opleiding portfolioassessments. De opleiding benut hiervoor de goede ervaringen met portfolioassessments van andere masteropleidingen binnen de HvA. Het doel van de portfolioassessments in de opleiding is integraal te toetsen of studenten in staat zijn de vier beroepsrollen van de change maker uit te voeren. De introductieperiode wordt afgesloten met een formatief startassessment. Aan de hand van vier portfolioassessments wordt per beroepsrol summatief en integraal beoordeeld of de student voldoende kan aantonen de leeruitkomsten van de betreffende beroepsrol te beheersen. Bij een portfolioassessment gebruikt de opleiding een verzameling van werk, prestaties en documentatie om iemands vaardigheden, kennis en groei in een bepaald vakgebied of onderwerp te beoordelen. De student verzamelt zelf feedback en bewijsmateriaal van de eigen ontwikkeling in een portfolio, reflecteert op de leeruitkomsten en bespreekt het portfolio met de assessoren tijdens de assessmentgesprekken. Ook het peer feedbacksysteem is hier onderdeel van. Het panel noemt dit een goede toevoeging op het toetsprogramma. Ondanks dat er veel in groepen wordt gewerkt, dient een student individueel te voldoen aan de leeruitkomsten van de opleiding. Het toetsprogramma waarborgt dan ook dat studenten individueel worden beoordeeld.

Voor semester 1 is de toetsing inhoudelijk voldoende uitgewerkt. Voor de toetsing geldt net als voor de inhoud van het curriculum dat semester 2 nog onvoldoende uitgewerkt is (zie ook standaard 2). De uitwerking van de toetsing van semester 2 zal gelijkwaardig uitgevoerd worden als semester 1. Door de samenwerking met andere masteropleidingen, heeft het panel er het volste vertrouwen in dat de opleiding ook de toetsing met portfolioassessments in semester 2 naar behoren uitwerkt.

Beoordeling van rollen

De opleiding beschikt over een intensief toetssysteem waar zij goed over nagedacht heeft. De student verzamelt informatie en bewijzen over de eigen ontwikkeling ten aanzien van de beroepsrollen en de daarbij behorende leeruitkomsten. De student krijgt op meerdere momenten gedurende het leerproces inzicht in de eigen ontwikkeling met behulp van feedback- en feedforwardmomenten en portfolioassessments. De formatieve feedback en het startassessment zijn ook gekoppeld aan de ontwikkeling op de leeruitkomsten. Studenten hebben een leidende rol om actief bewijzen voor hun ontwikkeling op de leeruitkomsten aan te leveren: onder andere door middel van zelfassessments en door feedback te geven en te vragen aan anderen schetsen studenten een beeld van hun kwaliteit als toekomstige change maker. Het panel noemt het zelf aantonen van de leeruitkomsten ambitieus, met name die van onderzoeker. Het is echter in de ogen van het panel haalbaar om dit toetssysteem in te zetten zolang de 'menselijke maat' goed geborgd kan blijven, bijvoorbeeld door een mate van kleinschaligheid of aandacht voor het individu. Door de grote nadruk op reflectie, hebben mondige studenten bovendien duidelijk een voordeel en zal de opleiding voor minder mondige, maar capabele, studenten wellicht moeilijker zijn. Hoewel het panel er van overtuigd is dat een goede change maker goed moet kunnen communiceren, vraagt het panel aan de

opleiding aandacht te houden voor inclusieve toegankelijkheid van de opleiding. Op deze wijze sluit de opleiding ook beter aan op de visie van HvA over een brede inclusiviteit.

De opleiding begeleidt en volgt studenten intensief, waardoor het bij het beoordelingsmoment van het portfolio-assessment geen verrassing is of studenten een voldoende ontwikkeling hebben doorgemaakt. Als studenten zich niet voldoende hebben ontwikkeld, is herkansing mogelijk. Door het intensieve begeleidingsproces en de continue feedback die studenten ontvangen, lijkt er in de ogen van het panel minder ruimte te zijn voor studenten om te excelleren of te falen. Ook lijkt het door de intensieve begeleiding onmogelijk dat studenten een bepaalde beroepsrol niet halen. Het panel suggereert meer aandacht te besteden aan het vormen van een cultuur in de leergemeenschap waar fouten maken mag. Het panel adviseert de opleiding in dit licht de zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van studenten te stimuleren, zodat studenten tijdens een transformatietraject zelfstandig kunnen laten zien wat zij kunnen, weten en kunnen bereiken. Studenten zouden hierin door de opleiding meer eigen verantwoordelijkheid gegeven kunnen worden.

De eindbeoordeling (portfolioassessment) van een onderwijseenheid (beroepsrol) bestaat uit 1) de beoordeling van beroepsproducten en -handelingen (bewijzen), 2) de reflectie op deze bewijzen en het leerproces en 3) een individueel assessmentgesprek. In dit gesprek beoordelen twee assessoren de betreffende beroepsrol. Alle drie onderdelen moeten positief zijn. De beoordelingsformulieren sluiten adequaat aan bij de leeruitkomsten en de beoordelingscriteria zijn voor studenten transparant. Uit de beoordelingsformulieren blijkt dat vooral op procesmatige wijze naar de leeruitkomsten wordt gekeken en minder naar de inhoud of impact van de transformatie. De bijbehorende bewijsstukken zijn weliswaar een indicatie voor hoe goed de student de leeruitkomst beheerst, maar dit verband is indirect. Het panel is van oordeel dat de inhoud of impact van de transformatie meer aandacht zou kunnen krijgen in de toetsing. Het panel adviseert verder nader te onderzoeken hoe de opleiding de beoordelingen van de beroepsrollen verdeelt over de assessments. Ook suggereert het panel de weging tussen de onderdelen ten opzichte van het eindassessment te verduidelijken. Dat maakt de beoordeling van het eindassessment ook meer inzichtelijk voor studenten.

Borging van toetsing

De opleiding biedt voldoende waarborgen voor de kwaliteit van de toetsing. Zo beschikt de opleiding over een rubric met daarin leeruitkomsten met beoordelingscriteria. Verder garandeert de opleiding het uitvoeren van het vierogenprincipe en hebben assessoren een

goede training gekregen om de competentiegerichte beoordeling van de leeruitkomsten te kunnen uitvoeren. De kalibratie omtrent de toetsing heeft bovendien een start gekregen bij de ontwikkeling van het curriculum en zal na de start van de opleiding naar verwachting op adequate wijze een vervolg krijgen.

De examencommissie is gepositioneerd op facultair niveau en heeft ervaring met kwaliteitsborging van masteropleidingen. Hiermee is de examencommissie ook voldoende bekend met en toegerust voor haar taken in deze masteropleiding. Faculteitsbreed wordt bekeken of de kwaliteitsborging van het masteronderwijs op termijn binnen een apart organisatieonderdeel kan worden ondergebracht. Het panel ondersteunt deze wens. De examencommissie is actief betrokken geweest bij het ontwikkelen van het curriculum. Ook na de start van de opleiding heeft de examencommissie een actieve rol, zo zal de examencommissie het eindniveau van de beroepsproducten van studenten controleren. Verder benoemt en instrueert de examencommissie assessoren en draagt zij bij aan een valide toetsing van peer assessment, individuele toetsing, die meeliftgedrag probeert te voorkomen. Het panel is van oordeel dat de examencommissie goed is ingebed in de bestaande organisatie en voldoende toegerust is voor het leveren van een goede bijdrage aan de kwaliteitsborging en het inrichten van training en certificering van assessoren. Op deze wijze is de

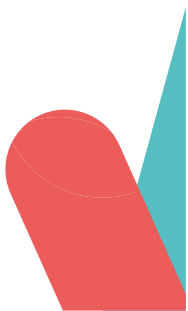
examencommissie in staat een waardevolle en actieve bijdrage te leveren aan de toetskwaliteit. Ook de toetscommissie, die valt onder examencommissie, zal een actieve bijdrage gaan leveren: zij heeft de taak de toetskwaliteit te onderzoeken en gevraagd en ongevraagd feedback en advies te geven aan de betrokken examinatoren.

Conclusie

Het toetsbeleid van de opleiding komt voort uit het beleid van de Hogeschool van Amsterdam. Het toetsprogramma sluit aan bij de beroepsrollen en de leeruitkomsten. De opleidingsonderdelen worden getoetst door middel van portfolioassessments. De uitvoering van de toetsing is zorgvuldig en de opleiding hanteert het vierogenprincipe consequent. De opleiding biedt voldoende waarborgen voor de kwaliteit van de toetsing. De kalibratie omtrent de toetsing heeft een start gekregen bij de ontwikkeling van het curriculum en zal na de start van de opleiding een vervolg krijgen. De beoordelingsformulieren sluiten adequaat aan bij de leeruitkomsten en de beoordelingscriteria en deze zijn voor studenten transparant. De examencommissie is gepositioneerd op facultair niveau en heeft ervaring met kwaliteitsborging van masteropleidingen. Hiermee is de examencommissie ook voldoende toegerust ook de taken en verantwoordelijkheid voor deze opleiding op zich te nemen. Op basis van bovenstaande overwegingen, concludeert het panel dat de toetsing binnen de opleiding voldoet.

6.4 Graad

Het panel adviseert om de volgende graad aan de opleiding toe te kennen: Master of Science.

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de beperkte toetsing van de nieuwe hbo-masteropleiding Economische Transformatie van de Hogeschool van Amsterdam

Aanvraagnummer: AV-2335

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 83 • 2514 JG Den Haag
P.O. Box 85498 • 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
E info@nvao.net
www.nvao.net